

REVISTA CICSA

serie nouă

X/2024

Consiliul Științific/ Scientific Board:

Prof. Dr. Paolo **Carafa** – Sapienza University of Rome, Italy

Prof. Dr. Carol **Căpiță** – University of Bucharest, Romania

Prof. Dr. Miron **Ciho** – University of Bucharest, Romania

Assist. Prof. Dr. Emna **Ghith-Hmissa** – University of Sousse, Tunisia

Prof. Dr. Andreas **Gutsfeld** – Université de Lorraine (Nancy 2), France

Prof. Dr. emer. Antal **Lukacs** – University of Bucharest, Romania

Prof. Dr. Ecaterina **Lung** – University of Bucharest, Romania

Prof. Dr. emer. Gheorghe-Vlad **Nistor** – University of Bucharest, Romania

Dr. Cristian Eduard **Ștefan** – Institute of Archaeology „V. Pârvan”, Bucharest, România

Prof. Dr. Christoph **Uehlinger** – Universität Zürich, Switzerland

Dr. Mădălina **Vârtejanu-Joubert** – Institut national des langues et civilisations orientales
(INALCO), Paris, France

Prof. Dr. Anton Carl **van Vollenhoven** – North-West University, South Africa

Lect. Dr. Daniela **Zaharia** – University of Bucharest, Romania

Comitetul de Redacție/ Editorial Board

Florica (**Bohîlțea**) **Mihuț** – University of Bucharest

Diana **Pavel** – University of Bucharest

Mădălina-Teodora **Comănescu** – Site Administrator

ISSN 2457 – 3809

ISSN – L 2457 – 3809

<https://cicsaunibuc.wordpress.com/revista/revista-online>

Cuprins/ Contents

Liviu IANCU – Hdt. 9.80: another beetle in the rose?.....	5-10
Diana PAVEL – Reflections on miniaturisation. The case of the Tomb of the Five Chairs from the Banditaccia necropolis at Caere.....	11-30
Cosmin-Mihai VASILE – Sending a message - References to the military and Golden Age in the coinage of Carausius.....	31-62
Ana-Maria BALȚĂ – Roman Provincial Coinage – a mirror of the urban landscape. The case of Nikopolis ad Istrum	63-80
Adriana PANAITÉ – Preliminary Observations on Roman Landscape in <i>Moesia Inferior</i> ..	81-101
Florica (BOHÎLȚEA) MIHUȚ – Romanian ethnographic interpretations from the 20th century regarding women representations on Trajan’s Column and the <i>Tropaeum Traiani</i>	102-116
Valentin-Victor BOTTEZ – A New Milestone from the Reign of Maximinus Thrax, discovered at Istros (Romania).....	117-119
Andra JUGĂNARU – Monastic Landscape in Early Christianity – Case Studies from the Fourth Century.....	120-131

Recenzii și prezentări de carte/ Reviews and Books Presentations

Cat Jarman, <i>The Bone Chests: Unlocking the Secrets of the Anglo-Saxons</i> , 2023, London, William Collins Publishers, 272p., ISBN-10: 0008447322, ISBN-13: 978-0008447328 – Vlad Ioan BÎNDEA.....	132-135
Graham Harman, Christopher Witmore, <i>Objects Untimely. Object-Oriented Philosophy and Archaeology</i> , Cambridge, Hoboken, Ed. Polity Press, 2023, 225 p., ISBN: 978-1-5095-5656-4 – Vlad-Ioan CIUR.....	136-138
Melanie M. Beasley, Andrew D. Somerville (eds.), <i>Exploring Human Behavior Through Isotope Analysis. Applications in Archaeological Research</i> , Springer, 2023, 303 p., ISBN: 978-3-031-32266-2, ISBNe: 978-3-031-32268-6 – Petra-Ioana COMAN.....	139-141
Irene Vallejo, <i>Papyrus. The Invention of Books in the Ancient World</i> , trad. Charlotte Whittle, Great Britain: Hodder and Stoughton, 2023, 464 p., ISBN: 9781529344004 – Andreea CONSTANTIN.....	142-144

Csaba Szabó, <i>Roman Religion in the Danubian Provinces. Space sacralization and religious communication during the Principate (1st-3rd century AD)</i> , 2022, Oxford, Oxbow Books Publishing, 312 p., ISBN 1789257840, 9781789257847 – Sebastian Valeriu DUMITRESCU.....	145-148
Colin Webster, <i>Tools and the Organism: Technology and the Body in Ancient Greek and Roman Medicine</i> , Chicago, University of Chicago Press, 2023, 320 p., ISBN: 978-0-226-82877-0, ISBNe: 978-0-226-82878-7 – Andrei-David IONESCU.....	149-153
Toby Wilkinson, <i>Ramesses the Great: Egypt's King of Kings</i> , New Haven (CU)-Londra, Yale University Press, 2023, 240 p., ISBN 978-0-300-25665-9 – Mihail Walter TEUTSCH...154-157	
Marechal Sadi, <i>Bathing at the Edge of the Empire. Roman Baths and Bathing Habits in the North-Western Corner of Continental Europe</i> , The Archeology of Northern Europe (vol. 2), Turnout, Belgium, Brepols Publishers, 2023., 304 p., ISBN: 978-2-503-60066-6, eISBN: 978-2-503-60067-3 – Cătălin UDEANU.....	158-161
Cronica activității CICSĂ, anul 2024 – Florica (Bohîlțea) Mihaș.....	162

Colin Webster, *Tools and the Organism: Technology and the Body in Ancient Greek and Roman Medicine*, Chicago, University of Chicago Press, 2023, 320p., ISBN: 978-0-226-82877-0, ISBNe: 978-0-226-82878-7

Andrei-David IONESCU,
Universitatea din București

<https://www.doi.org/10.31178/cicsa.2024.10.14>

Cartea intitulată „*Tools and the Organism: Technology and the Body in Ancient Greek and Roman Medicine*”, scrisă de Colin Webster este împărțită pe 6 capitole și are ca temă principală studiul relației dintre corpul uman și tehnologie în contextul medicinei din antichitatea greco-romană. Autorul explorează modul în care medicina din această perioadă a interpretat corpul uman, boala și diferitele metode utilizate în tratarea bolilor. Pentru a evidenția modul în care tehnologia și instrumentarul medical au influențat și au fost influențate de aceste teorii medicale, el își bazează cercetarea pe mai multe surse antice esențiale, precum scrierile lui Hippocrate, Galen și ale lui Plinius cel Bătrân. De asemenea, cartea oferă un context istoric din care se pot înțelege diferitele perspective asupra corpului uman și diversele problemele medicale din acea epocă. Lucrarea se concentrează pe modul în care aceste diferite perspective medicale au fost influențate de tehnologia și instrumentarul medical disponibil în perioada antichității greco-romane.

Autorul interpretează conceptul de tehnologie într-un sens larg, cuprinzând atât procesul de creare a lucrurilor, cât și rezultatul acestui proces. Această definiție poate cuprinde atât structuri fizice, cât și activități sau procese cum ar fi gătitul sau prepararea și amestecarea ierburilor. Toate aceste aspecte făceau parte din arsenalul experienței medicilor antici, care le utilizau pentru a ilustra sau a descrie fenomenele care aveau loc în corpul uman. Autorul sugerează o evoluție treptată a conceptelor despre corp, începând cu epoca lui Hippocrate. În privința compoziției organismului și a ceea ce se credea că acesta conține, el o vede ca pe o colecție de instrumente, termenul „*organa*” fiind utilizat pentru a desemna organele interne, o apariție inițială a acestui termen fiind atribuită lui Platon. Deși se acordă mai puțină atenție instrumentelor medicale specifice și modului în care acestea erau utilizate, se recunoaște totuși creșterea în complexitate a acestora de-a lungul timpului.

Primul capitol al cărții numit „Hippocrates and Technological Interfaces” se concentrează pe legătura dintre medicină și tehnologie în perioada lui Hippocrate și analizează modul în care acestea au interacționat și s-au influențat reciproc în antichitate. Webster introduce conceptul de „interfață tehnologică”, prin care se referă la orice dispozitiv sau tehnologie care a fost folosită pentru a trata corpul uman. El descrie modul în care aceste interfețe tehnologice au jucat un rol important în dezvoltarea medicinei antice și au ajutat la îmbunătățirea eficienței și a preciziei tratamentelor medicale. În același timp, autorul subliniază importanța fundamentelor teoretice ale medicinei antice și impactul lor asupra dezvoltării interfețelor tehnologice. Mai departe, autorul discută despre teoria umorală a lui Hippocrate, care credea că sănătatea depindea de echilibrul dintre cele patru umori ale corpului uman (sânge, bilă galbenă, bilă neagră și flegmă). Autorul analizează modul în care această teorie a influențat dezvoltarea diferitelor tehnologii medicale din acea perioadă. O altă temă dezvoltată în această primă secțiune se referă la modul în care tehnologia a influențat abordarea ginecologică. Deși rolul femeii în medicina antică nu a fost întotdeauna recunoscut, unele dintre practicile ginecologice antice aveau la bază tehnologii inovatoare care au jucat un rol important în îmbunătățirea sănătății femeilor. În cadrul capitolului, Webster concluzionează că tehnologia și medicina din antichitatea greco-romană erau interdependente și că dezvoltarea lor a fost influențată de o varietate de factori, cum ar fi stadiul de dezvoltare a cunoștințelor medicale, accesibilitatea materialelor și resurselor tehnologice și nevoile specifice ale pacienților în cauză.

În al doilea capitol, intitulat „The Origins of the Organism”, atenția se îndreaptă către modul în care medicina antică a început să adopte conceptul de organism și impactul acestuia asupra evoluției tehnologiilor medicale. Webster examinează modul în care, în Grecia antică, medicina se concentra inițial pe tratarea diferitelor simptome ale corpului uman, fără a distinge bolile ca entități separate. Autorul urmărește modul în care concepția de organism a început să se contureze odată cu apariția filosofilor Presocratici și cum s-a dezvoltat ulterior odată cu lucrările lui Empedocle și a altor teoreticieni antici. Se analizează evoluția instrumentelor și tehnologiilor medicale în paralel cu aceste teorii. Webster explică cum acest concept de organism a influențat dezvoltarea procedurilor medicale, de exemplu operațiile chirurgicale și examinarea sângelui și a urinei. De asemenea, se discută despre impactul acestei concepții asupra înțelegerii corpului uman ca întreg, facilitând astfel dezvoltarea unor tehnologii medicale mai precise și eficiente, precum instrumentele chirurgicale specializate pentru diferite părți ale corpului. Autorul

exploarează, totodată, influența altor discipline, cum ar fi filosofia și științele naturale, asupra evoluției tehnologiilor medicale din acea perioadă, ajungând în final la concluzia că dezvoltarea conceptului de organism care au reprezentat un punct de cotitură important în istoria medicinei greco-romane, conducând la dezvoltarea unor instrumente și proceduri medicale mai complexe și mai precis orientate către tratarea bolilor în ansamblul lor, nu doar a simptomelor. Astfel, acest capitol oferă o analiză detaliată a influenței conceptului de organism asupra evoluției medicinei și tehnologiilor medicale în lumea antică, reprezentând o contribuție semnificativă la înțelegerea istoriei medicinei și științelor.

În cel de-al treilea capitol, „Aristotle and the Emergence of the Organism” autorul se focalizează pe lucrările lui Aristotel legate de concepțiile sale referitoare la natura și structura organismelor vii. Este expusă perspectiva lui Aristotel referitoare la partea cea mai importantă, dar invizibilă și nedetectabilă a ființelor vii - sufletul. Aristotel credea că sufletul este responsabil pentru toate funcțiile unui organism și că există trei tipuri de suflet: vegetativ, animalic și uman. El credea, totodată, că totalitatea organismului diferă de totalitatea componentelor sale, ceea ce a dus la posibilitatea de a descrie corpul ca un sistem sinergic.

Cel de-al patrulea capitol „The Rise of the Organism in the Hellenistic Period” se referă la importanța perioadei elenistice, care a reprezentat un moment de dezvoltare a medicinei și a științei antice, perioadă în care anatomia, abordarea organismelor și cercetarea corpului uman și a bolilor acestuia au început să se dezvolte într-un mod mai complex. Autorul descrie o serie de personalități ale perioadei elenistice care și-au adus contribuția la dezvoltarea medicinei și a anatomiei. Printre aceștia se numără și Herophilus din Calcedon, despre care Webster arată că a introdus disecția corpului uman ca metodă de cercetare științifică. Acesta a ajutat la dezvoltarea anatomiei, iar unele dintre descoperirile sale au rămas valabile pentru o lungă perioadă de timp. Alți scriitori importanți, prezentați de autor, sunt Galen și Erasistratus.

Pe lângă acestea, se discută despre titlul de medic și igiena publică practică în perioada romană. Acest capitol dezvăluie cum cercetarea corpului uman a generat bazele pentru dezvoltarea uneia dintre cele mai importante științe moderne - medicina.

În cel de-al cincelea capitol „The Organism and Its Alternatives” sunt examinate alternativele la conceptul de organism în medicina greco-romană și dezvoltarea de tratamente bazate pe simptome. Autorul analizează ideea post-Erasistrateană privind organele anatomice individuale și modul în care a fost respinsă și dezvoltată de alți medici, precum Asclepiades of

Bithynia. Aceștia au dezvoltat în locul organismului unitar o viziune diferită, bazată pe modularitatea corpului omenesc, și au încurajat dezvoltarea unor metode de tratament diferite. De asemenea, este prezentat cum a fost dezvoltată o medicină empirică, care se concentra pe simptomele bolii și nu pe cauzele acesteia, și cum a fost influențat modul de abordare a bolilor în medicina greco-romană. Se discută despre tratamentele bazate pe așa-numita „tehnică a respirației.” Aceasta era un tip de terapie centrată pe utilizarea de apă și aer pentru a trata boli, și a fost dezvoltată în special de Erasistratus din Ceos.

Ultimul capitol, „Galen and the Technologies of the Vitalist Organism” examinează contribuția lui Galen la înțelegerea corpului uman și abordarea sa. Autorul explică cum Galen a fost influențat de ideile lui Hippocrate, dar și de alții filozofi, cum ar fi Platon și Aristotel. Galen este descris de autor ca o personalitate cu o vastă cultură și un interes neobișnuit de larg în diferite domenii de cunoaștere. Webster analizează modul în care Galen a abordat corpul uman, întocmind descrieri ale diferitelor componente ale corpului, și a construit un model detaliat de funcționare a corpului omenesc. Acesta a considerat corpul uman ca un organism vitalist, care funcționează ca o unitate organică integrată și a accentuat importanța funcționării corecte a diferitelor componente ale corpului pentru menținerea sănătății. Autorul subliniază, de asemenea, ideea lui Galen despre căile naturale de vindecare, considerate ca fiind cele mai bune pentru înlăturarea bolilor în antichitate, dar și despre practica vânățărilor – o tehnică de tratament care a consta în provocarea vânățărilor pacientului cu scopul rezolvării problemei pacientului.

Consider că lucrarea „Tools and the Organism: Technology and the Body in Ancient Greek and Roman Medicine” de Colin Webster oferă o analiză amplă și interdisciplinară a relației dintre corpul uman, medicină și tehnologie în contextul antichității greco-romane. Împărțită pe șase capitole, lucrarea explorează modul în care medicina din această perioadă a interpretat corpul uman și bolile sale, evidențiind influența tehnologiei și a instrumentarului medical asupra evoluției acesteia. Autorul se bazează pe surse antice esențiale, precum scrierile lui Hippocrate, Galen și ale lui Plinius cel Bătrân, pentru a oferi o perspectivă amplă asupra acestui domeniu. Fiecare capitol explorează o temă specifică, cum ar fi rolul interfețelor tehnologice în medicina lui Hippocrate, dezvoltarea conceptului de organism sau alternativele la acesta în perioada post-Erasistrateană. Se subliniază importanța perioadei elenistice în evoluția medicinei și a științei, evidențiind contribuțiile unor personalități precum Herophilus și Galen. În final, autorul evidențiază contribuția lui Galen la înțelegerea corpului uman și abordarea sa

integrală. El analizează conceptul de organism vitalist și susține importanța căilor naturale de vindecare promovate de Galen.

Prin urmare, cartea oferă o perspectivă cuprinzătoare asupra relației complexe dintre medicină, tehnologie și filozofie în antichitatea greco-romană, oferind o contribuție semnificativă la înțelegerea istoriei medicinei și științelor.